

JORDI PLAY

“Si Catalunya vol anar més enllà, ara és un bon moment per a plantejar-ho”

—A partir d'ara, llegida i païda la sentència del Constitucional, què es pot fer des del Parlament de Catalunya?

—Hi ha prevista una sessió plenària, demanada pel president de la Generalitat, per mirar quin és el full de ruta, en el cas que els partits catalans siguem capaços de posar-nos d'acord, si més no, en algunes coses bàsiques. És evident que unes eleccions tan a la vora condicionaran també la resposta. Veurem si som capaços d'avaluar i fixar els passos que cal fer després de la sentència, perquè realment la situació és molt complexa i difícil.

—Quin marge li queda, a l'actual Parlament, tenint les eleccions —com dieu— a tocar?

—El d'una primera resposta, que segur que cal fer. Per tant, una declaració d'intencions. A partir d'aquí, les eleccions i els resultats marcaran moltes coses.

Sigui com sigui, una cosa sí que pot fer aquest parlament: constatar un final d'etapa. Hem viscut trenta anys i escaig de transició, que ha donat per al que ha donat. L'Estatut del 79 partia d'un cert consens; després es va anar incrementant amb algunes competències, a partir d'aquest consens i del famós *peix al cove*. Però arriba un punt en què aquella eina s'esgota. És quan el catalanisme polític decideix que cal fer un nou Estatut, una nova eina i, per tant, anar concretant aquelles coses que s'havien vist indispensables per al país. I es decideix a fer-ho d'una manera més concreta, fugint de l'abstracció de l'Estatut del 79, en temes com el del finançament, la immigració, la divisió territorial, la protecció de la llengua... Tot això

Ernest Benach i Pascual (Reus, Baix Camp, 1959) és president del Parlament de Catalunya de del 2003 i serà el número dos de la llista d'Esquerra a les eleccions de la tardor. Analitzem amb ell els efectes de la sentència de l'Estatut sobre la política catalana.

era un intent de donar normalitat a les eines d'autogovern necessàries per dur el país endavant. Què ha passat? Que la sentència ho destrueix. I ens porta a una situació diferent. El pacte de la transició s'ha trencat, o s'ha acabat. I quin serà el nou escenari? Cal un nou pacte? Camins diferents? Bé, això ho hem d'acabar de veure.

Aquesta sentència no ens pot deixar indiferents, toca moltes coses diferents que perillèn. I són peces fonamentals de l'autogovern de Catalunya.

—Es fa difícil de pensar en una estratègia catalana conjunta, tenint present que hi ha moltes opcions diferents, des de la del president Montilla, que advoca per refer els pactes constitucional i estatutari,

fins a la d'uns altres que defensen que s'ha acabat aquesta etapa, com la vostra formació.

—Sí, sí. Jo mateix sóc més aviat escèptic. Però és evident que hi ha una part mínima. I aquesta part mínima d'alguna manera s'ha de poder expressar. Perquè l'Estatut és fruit d'això. I, per tant, és necessari poder pactar aquest mínim comú denominador.

Més enllà d'això, que cadascú vagi pensant en escenaris de futur possibles, en sembla raonable. Però en aquesta primera fase és indispensable que quedi clar que, primer, això que ens han fet és molt greu i que no hi estem d'acord, que afecta la dignitat de Catalunya i elements troncats de l'autogovern. Això no és pactar lleis, és dissenyar un nou escenari.

—Parleu d'un final d'etapa, marcat pel fracàs d'aquest procés estatutari. A l'inici del procés, l'ex-president Jordi Pujol va advertir que corriem el perill de fer-nos un gol. Ens l'hem acabat fent?

—No. Hi ha una constatació: amb l'Estatut del 79 no hi havia marge de maniobra. Per tant, calia refer l'escenari. El moment en què expresses la necessitat d'aquests nous escenaris, constates que no, que no hi ha manera. Llavors, què havíem de fer? Continuar igual, per allò de la por al *què diran* o pel *ves que no s'enfadin*. Això ha funcionat aquests darrers trenta anys, la por. L'Estatut del 79 és un estatut basat en la por, a la dictadura, als cops d'estat, a la LOAPA... Superem les pors d'una vegada per totes, anem cap una altra fase. Això es planteja inicialment amb el nou Estatut. I tot fet dins la Constitució. Però tampoc no serveix.

Hem arribat fins aquí, ja hem topat amb la paret. I què hem de fer? Buscar camins alternatius. O l'enderroquem, o la saltem. No hi ha més camins. Una manera d'entendre les relacions de Catalunya amb Espanya s'ha acabat.

—Aquesta crisi política de l'Estatut arriba en un moment de profunda crisi econòmica? S'escau tot plegat en el pitjor moment?

—Jo hi afegiria una tercera crisi, la de la confiança en la política. Tot això s'ajunta i ens posa en una situació complicada i difícil. Però potser, al

mateix temps, hi ha allò tan tòpic que de totes les crisis en poden sortir oportunitats. Hem de ser capaços de trobar alternatives.

No hi ha cap mena de dubte que la sortida de la crisi econòmica també exigeix una sortida de la crisi nacional. Som en crisi, com tot el món, però també és veritat que amb més recursos en podríem sortir més fàcilment. Nosaltres no els hem tinguts, aquests recursos. Si haguéssim pogut disposar del concert econòmic, com el País Basc i Navarra –tot sigui dit, el tenen i curiosament Espanya no s’ensorra–, probablement la nostra visió i la nostra resposta a la crisi hauria estat millor. Estic segur que les conseqüències de la crisi haurien estat diferents.

—Heu parlat del concert econòmic. CiU el situa com una de les reivindicacions de la legislatura vinent. Vosaltres reivindiqueu l’estat propi. El concert pot ser un punt de trobada?

—És que, de vegades, em fa l’efecte que serà més fàcil que tinguem un estat propi que no pas que ens donin el concert econòmic. Esquerra Republicana fa molts anys que demana el concert, i que denuncia aquesta injustícia. No deixa de ser curiós que PP i el PSOE, els grans enemics del concert, governin a Navarra i el País Basc, respectivament, comunitats que tenen concert econòmic. Algú em pot explicar la coherència de tot plegat? Perquè no s’hi val allò dels drets històrics. No s’hi val. També en tenim, de drets històrics! Siguem seriosos d’una vegada. Catalunya té un greu problema de finançament. Perd competitivitat per culpa d’un finançament injust. És una discriminació, la fiscal i financera, que fa feredat. Això s’ha d’acabar per la via de l’estat, la del concert o la que sigui. Per tant, que això serà un debat polític els mesos vinents? N’estic convençut. Però al mateix temps això no pot quedar només en una tàctica de partit. Ha de ser un objectiu de país. Vull veure diversos partits, empresaris, sindicats demanant el concert, demanant un marc laboral de relacions laborals amb totes les conseqüències que això implica. És així que es construeix el país. Saltar la paret, iniciar un nou camí vol dir fer aquestes coses.

JORDI PLAY

—Parleu de consensos per qüestions de país. L’Estatut ho va ser. Hi va haver unitat fins una mica enllà del 30 de setembre de 2005. Llavors, un campí qui pugui. Aquest ha estat el gran error, o encara que hagués perdurat la unitat el resultat hauria estat el mateix?

—La gran autocrítica és que no vam ser conscients de la nostra força en la unitat. Es va optar per fer pactes en paral·lel o tenir unes altres prioritats, al marge del país, sigui fora de Catalunya o partidistes. Aquí no tots els partits vam actuar de la mateixa manera. Alguns segurament ens creiem més el país. No vull dir que siguem millors o pitjors, sinó que és un fet constatable. I fins i tot crec que això ens perjudica, sincerament, i ens pot arribar a fer perdre vots. És així i ho assumim.

Però passa que arriba un punt en la història dels pobles que han de ser conscients que no poden jugar més. Ja

tenim l’experiència de què va passar el 30 de setembre... Després, la negociació en paral·lel, etc. I al final hi ha hagut una sentència nefasta. N’aprenem la lliçó? Ens fixem on hem acabat per no haver mantingut aquesta unitat del 30 de setembre? La qüestió és aquesta. Entenc que hi ha eleccions al damunt que dificulten les coses, d’acord. Però això no és excusa per no tenir molt clar que, en determinats moments, anar junts ens pot donar més força. Ara, ha de ser per a fer coses concretes, per a avançar.

—Pel que fa a la vostra formació, sereu el número dos de la llista d’ERC. Durant la legislatura vinent, quins termes prioritzarà el vostre partit per establir acords polítics de govern o de suport parlamentari?

—Hem de desdemonitzar que els partits vulguin governar. És clar que vull governar, perquè formo part d’un partit que, com tots, vol canviar la realitat. I les transformacions es fan

“Si hi ha més consciència que mai que cal un estat propi, alguna cosa deu haver passat entremig, i d’algú deu ser culpa, crec”

des dels governs. Per tant, és normal que Esquerra Republicana vulgui governar, per això ens presentem a unes eleccions.

Dit això, és evident que ara canvien les circumstàncies. A la legislatura següent, precisament perquè hem topat amb la paret i hem de buscar les alternatives, això condicionarà molt el futur.

—**Per tant som en unes circumstàncies diferents de les del 2006?**

—Òbviament. Fins i tot de les del 2003, evidentment que sí. Això fa que hàgim de pensar en escenaris que van

“No hi ha cap dubte que la sortida de la crisi econòmica demana una sortida de la crisi nacional”

molt més enllà de la negociació clàssica d’un govern. És a dir, governar per a què fer? Durant aquests set anys hem fet coses importants, l’Estatut nou, un seguit de lleis que han fet avançar molt més que no ens pensem el país, la llei d’educació, la llei del cinema, la d’immigració, etc. Però ara què més hem de fer? Justament això determinarà d’una manera sumaríssima l’actuació d’Esquerra, sigui des del govern, des de l’oposició, des d’on sigui.

—**En aquesta etapa en què heu estat president del Parlament, la política catalana ha estat prou convulsa. Queda lluny aquella imatge de l’oasi. Què creieu que pot aportar aquesta etapa?**

—Crec que s’han assentat les bases d’una estructura de país potent. Ja veurem com queda tot això, perquè ha resultat afectat per la sentència. Però quan es fa la llei d’educació, per exemple, té dos eixos. Primer, que té un recorregut llarg, amb un consens ampli, que permet de treballar amb tranquil·litat. Però el segon és que blinda el sistema d’immersió lingüística. Per tant, la convivència i la cohesió social del país.

Quan es fa la llei del cinema no es fa tan sols una protecció de la indústria cinematogràfica, sinó també del català com a llengua vehicular de normalitat. Quan es presenta la llei de benestar o la d’habitatge es proposen nous drets per als ciutadans que abans no hi eren. Quan es fa la llei d’acollida, dins del Pacte Nacional per a la Immigració, fas un discurs d’integració, en un àmbit en el qual les competències que tenim són relatives.

Per tant, des d’aquest punt de vista, és evident que durant aquests set anys se n’ha fet molta, de feina, especialment en aquesta legislatura. S’ha construït una mica la Catalunya del segle XXI, s’han començat a construir camins que hem de seguir. Però, hi insisteixo, passa que ara no queda clar si els podem acabar de construir. Amb tot, les bases que s’han assentat són bones... N’és un exemple la llei de consultes. Hi ha tot un seguit d’elements que s’han posat sobre la taula i que ens serveixen per a projectar el futur, i poder dir que no ens quedem aquí, que volem anar més enllà.

S’ha fet molta feina, que ha servit per a constatar que som on som i que ara toca més.

—**Però l’oposició diu que el país precisament no té projecte. D’una situació amb la triple crisi que dèieu —econòmica, política i nacional— i aquesta visió tan confrontada de la realitat, en pot sortir una estratègia comuna del catalanisme?**

—Durant trenta anys el catalanisme no ha estat capaç de formular una divisió territorial pròpia. Ara s’ha fet. S’ha formulat, però ens la tombaran. Constatem una vegada més que el marc triat no era el correcte? I dic aquesta proposta perquè és una reivindicació històrica del catalanisme polític. Nosaltres no tenim la província com a marc de referència; potser ja ens l’han incrustada al cap, però no era la nostra divisió territorial.

Som capaços de fer dur endavant això o no? Però, a més, la llei del cinema, la d’educació, per exemple, no són proves que avancem nacionalment? Home, hi ha crisi econòmica —i és brutal—, que fa que tots els països estiguin en crisi. Però ara, més que mai, el poble de Catalunya ha de decidir cap a on vol anar. Hem arribat a un final d’etapa i n’hem de començar una altra. Per tant, som en un bon moment per pensar en escenaris de futur. Si Catalunya vol anar més enllà, jo crec que ara és un bon moment per a plantejar-ho. Pel context històric que vivim, pel context europeu, perquè hi ha més nacions a Europa que també es plantegen coses. I perquè, en tot cas, hi ha més consciència que mai amb relació a la necessitat que Catalunya tingui un estat propi. I si hi ha més consciència que mai que cal un estat propi, alguna cosa deu haver passat entremig, i algú en deu tenir la culpa, crec.

—**Hi ha aquesta tensió política entre Catalunya i l’estat, però també hi ha hagut molta tensió interna en el catalanisme...**

—I en l’independentisme, sí.

—**Amb aquestes tensions, hi ha crides a la unitat. Per a Esquerra, que ha travessat una greu crisi interna amb escissió inclosa, i que defensa que cal obrir una nova etapa política, pot arribar el moment de pensar en una estratègia per a cons-**

“La centralitat de la política catalana és cada vegada més sobiranista. Això pot portar moviments interessants”

truir un pol electoral que aglutini el ventall independentista més ampli?

—Crec sincerament que aquests darrers anys Esquerra Republicana ha fet molts serveis a la pàtria. I n’hi ha un, que potser no se li acaba de reconèixer, que és que ha definit molt clarament el seu espai polític. Som, dins el catalanisme, els qui representem l’esquerra nacional, i hem trencat així un paradigma pernicios que ja no funciona: que o eres d’esquerres o eres nacionalista. Això ho hem trencat. Hem demostrat, no tan sols amb el discurs polític, sinó amb l’obra de govern, que precisament una de les sortides més clares d’aquest país és que hi ha un espai natural, que és el catalanisme —fins i tot un catalanisme sobiranista— del centre cap a l’esquerra. Aquest espai és el que Esquerra Republicana ha intentat treballar al màxim.

En tot cas, és molt clar que hi ha una referència independentista al Parlament, que és ERC.

—Tanmateix, sectors independentistes defensen que és absurd de centrar-se en l’eix social si el tema nacional no s’ha resolt.

—És que si avancem és justament perquè no hem esborrat l’eix social. Hi

ha gent que és independentista i no ho sap. Fins i tot n’hi ha que ho és a partir d’un discurs social i econòmic. Hi ha gent que ho som perquè sentim que hem de defensar la llengua, la cultura i la nostra nació. Però n’hi ha que hi arriben a partir d’uns altres paràmetres, a partir de l’economia i d’unes altres polítiques socials. Benvinguts! En el moment que esborrem aquesta part, perdem una part molt important de la gent. La batalla només la guanyarem si hi incorporem aquesta gent. Tampoc no la guanyarem si no hi incorporem tota la gent nova que ha vingut. Per això és tan important la llei d’acollida, perquè serveix per a fer que, els qui vinguin, sàpiguen que això és Catalunya, que tenim una llengua, uns costums i unes maneres de fer en què la convivència és un valor important, que no marginem ningú per l’origen, i que volem construir un projecte de futur.

Si tu esborres la part social, i només et quedes amb la part nacional, resulta que expulses una part d’aquesta gent. Hem de ser capaços de mantenir aquest esquema. En fi, aquesta és una de les coses que veig més clara. I crec que és la gran aportació que fa Es-

querra Republicana al país en aquests moments.

—Aquesta és l’aportació principal d’Esquerra, com a formació independentista, al govern?

—És una de les aportacions principals, que s’ha teoritzat a partir del discurs de Carod-Rovira, i que després s’ha anat concretant amb accions de govern i l’aportació d’unes altres persones i del partit. I és una aportació que la generació que hi ha ara al capdavant del partit ha de saber aprofitar.

—Hi haurà noves propostes polítiques abans de les eleccions, des de l’independentisme a l’extrema dreta, passant per noves versions del nacionalisme espanyol. Hi preveieu canvis, a l’arc parlamentari?

—Depèn de la participació. En participacions baixes, hi ha més possibilitats de l’aparició de grups nous.

Però crec que hi haurà canvis en la política catalana. No tant per partits extrems, sinó per la centralitat de la política catalana. Hi haurà canvis perquè justament la paret és un obstacle. I el fet que s’hagi de saltar la paret, o calgui emprendre un camí alternatiu, portarà canvis.

—Quins?

—Per entendre’ns, els darrers anys, la centralitat de la política catalana s’ha desplaçat cap al catalanisme —tothom, excepte el PP. Aquest desplaçament només ha començat, encara no s’ha acabat. Per tant, aquest desplaçament de la centralitat pot acabar originant canvis en els partits. No sé si a les eleccions vinents. Dic que la centralitat de la política catalana cada vegada és més sobiranista i pot portar, aquests anys, moviments interessants.

—Amb un canvi al govern, amb un PSC a l’oposició, una ERC que pot viure un desgast electoral, pot tenir marxa enrere aquest canvi que dieu en la centralitat?

—Això no té aturador. És evident que el mapa electoral pot complicar o facilitar les coses. Ara, el debat de la relació entre Catalunya i Espanya serà un dels centrals, amb aspectes concrets, com apuntava abans a propòsit del concert econòmic o les conseqüències de la sentència.

Enric Rimbau